

Ministerstwo
Cyfryzacji

Studium Architektury Informacyjnej Państwa

Pryncypia Architektury Informacyjnej Państwa

Dariusz Bogucki, Zespół AIP NASK-PIB

NASK

Przedsiębiorstwo jako transformacja

4 kryteria oceny *ex-ante* przedsięwzięcia

Czy jest możliwe osiągnięcie stanu TO-BE w istniejących uwarunkowaniach otoczenia?

Wykonalność

Czy przedsięwzięcie jest zgodne ze strategią organizacji (z jej logiką interwencji)?

Czy niezbędne zasoby przedsięwzięcia są adekwatne do produktów, rezultatów i korzyści?

Opłacalność

Czy przedsięwzięcie rozwiązuje zagadnienia jakie zdiagnozowano w stanie AS-IS?

Celowość

Przedsięwzięcie

Czym jest logika interwencji organizacji?

- **Logika interwencji organizacji** to fundamentalne zasady zgodnie z którymi, przedsięwzięcia są kwalifikowane przez organizację do finansowania / realizacji (ocena „zgodności”!)
- **Interwencja** oznacza decyzję o przeznaczeniu określonych zasobów niezbędnych dla realizacji przedsięwzięcia
- Logika interwencji zapewnia, że zakwalifikowane zgodnie z nią rozwiązania są optymalne dla całej organizacji a nie „lokalnie”

Jakie jest znaczenie pryncypiów?

- **Tym co praktycznie opisuje logikę interwencji są pryncypia;**

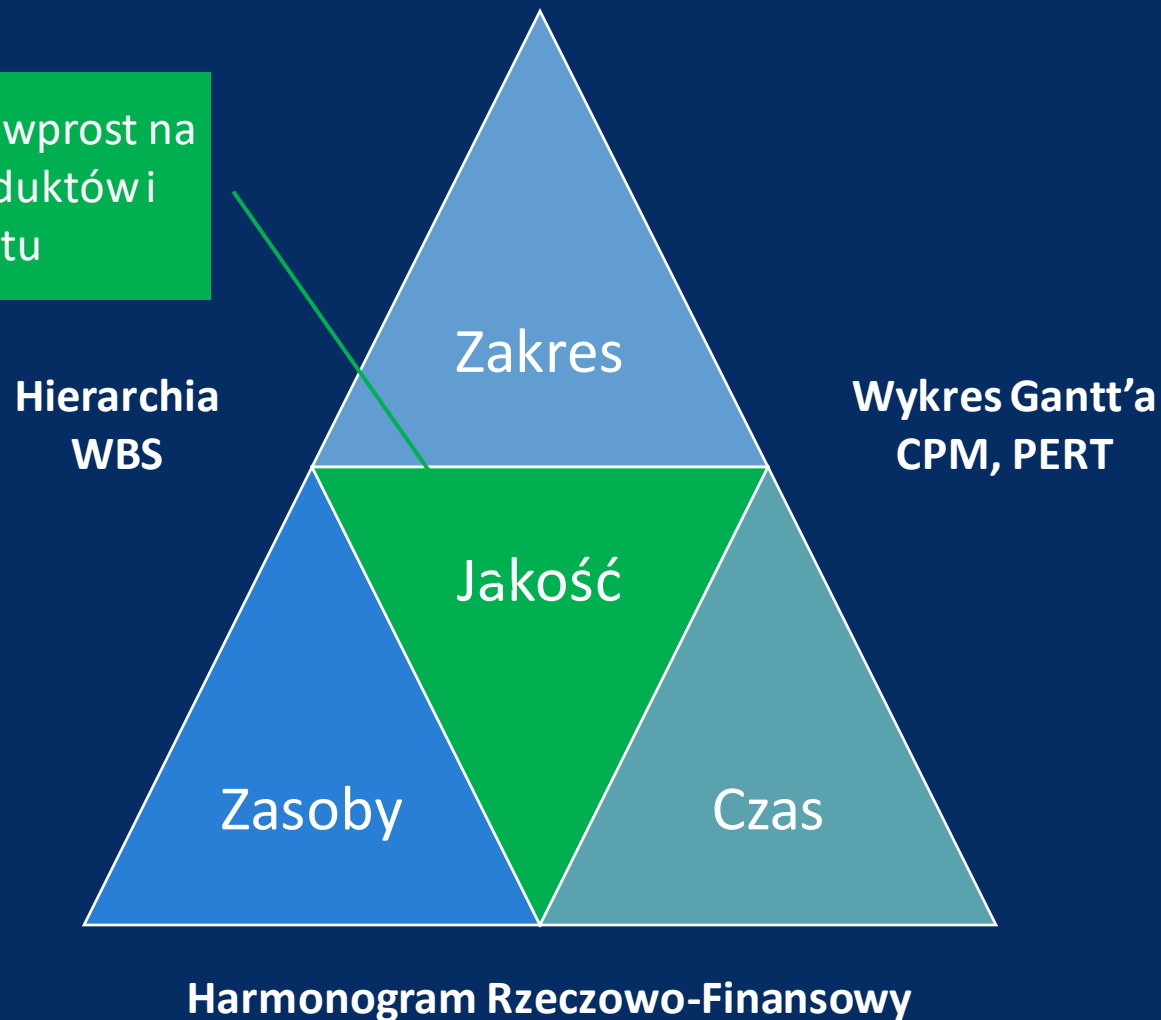
Pryncypium (łac. principium): najważniejsza dla kogoś lub dla czegoś zasada albo wartość [Słownik Języka Polskiego PWN]

- Pryncypia procesu transformacji cyfryzacji są dwojake:
 - **Pryncypia Architektury Informacyjnej Państwa (architektoniczne)**
 - Pryncypia horyzontalne: zgodność z Kartą Praw Podstawowych UE, Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, zasadami zrównoważonego rozwoju, zasadą niedyskryminacji.
- Zgodność z pryncypiami jest warunkiem koniecznym zaplanowania przedsięwzięcia (to pryncypia określają ramy na zasoby, czas i zakres)

Trójkąt projektowy a pryncypia

Pryncypia przekładają się wprost na oczekiwaną jakość produktów i rezultatów projektu

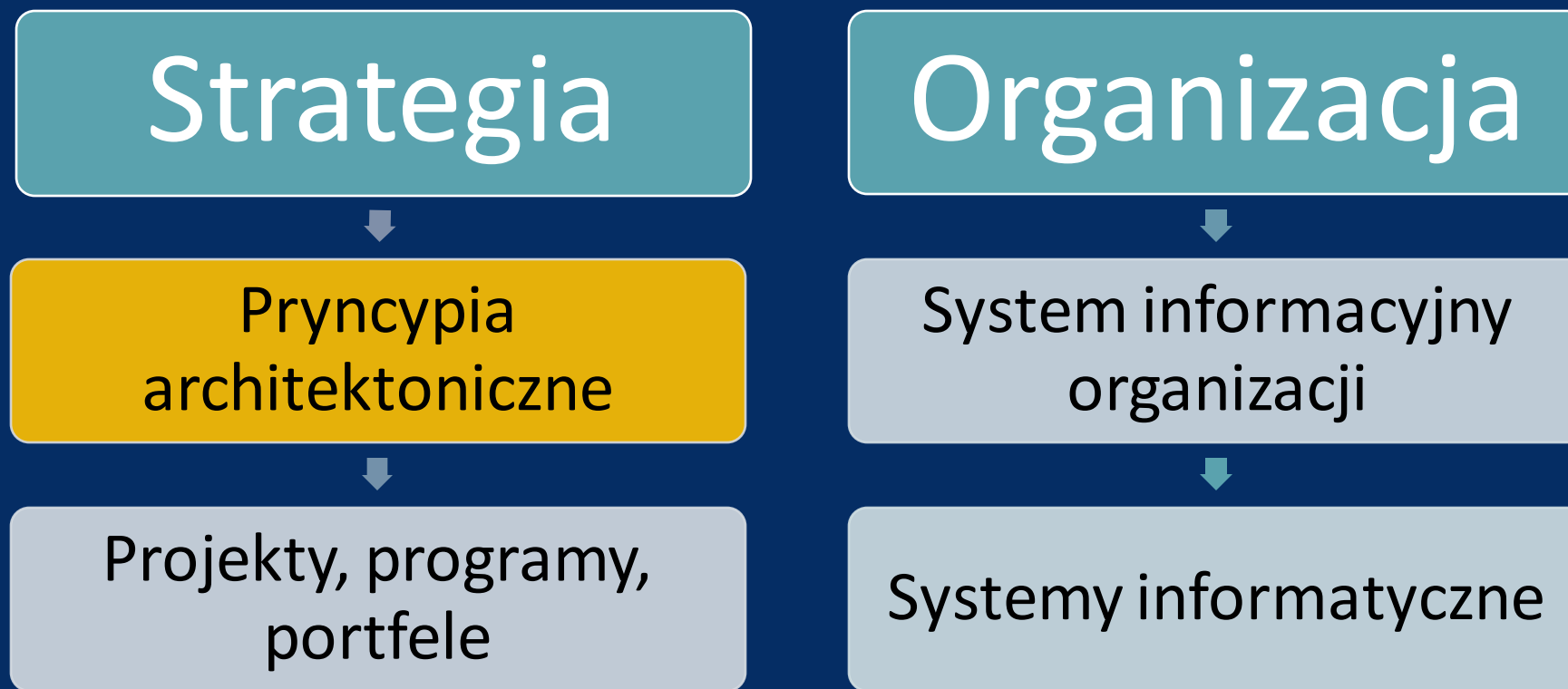

Czym są pryncypia architektoniczne?

- **Pryncypium architektoniczne / architektury korporacyjnej (enterprise architecture):** podstawowa, trwała zasada wynikająca ze strategii organizacji, stanowiąca reprezentację całościowych jej potrzeb w zakresie rozwiązań ICT [prof. A. Sobczak]
- Taką rolę w procesie **cyfrowej transformacji Państwa** pełnią **Pryncypia Architektury Informacyjnej Państwa (Pryncypia AIP)**,
- **Pryncypia AIP** są transpozycją **pryncypiów z Europejskich Ram Interoperacyjności (EIF)** przyjętych przez Komisję Europejską w dokumencie pt. „*Europejskie ramy interoperacyjności – strategia wdrażania*” (COM(2017) 134 final).

Miejsce pryncypiów architektonicznych

Logika interwencji organizacji

Czym są Pryncypia AIP?

- **Pryncypia AIP** to podstawowe i trwałe zasady tworzenia oraz rozwoju systemów informacyjnych w PL (w tym: systemów teleinformatycznych i rejestrów publicznych) zgodnie z celami transformacji cyfrowej Państwa ())”
- Cel główny transformacji to **podniesienie sprawności Państwa** i obejmuje **4 cele szczegółowe**:
 - Poprawa relacji państwa z obywatelem.
 - Usprawnienie zaplecza elektronicznej administracji.
 - Zwiększenie dostępności i jakości zasobów informacyjnych państwa.
 - Rozwój kompetencji cyfrowych.
- Pryncypia AIP mają ściśle związek z **pryncypiami Europejskich Ram Interoperacyjności (EIF)**

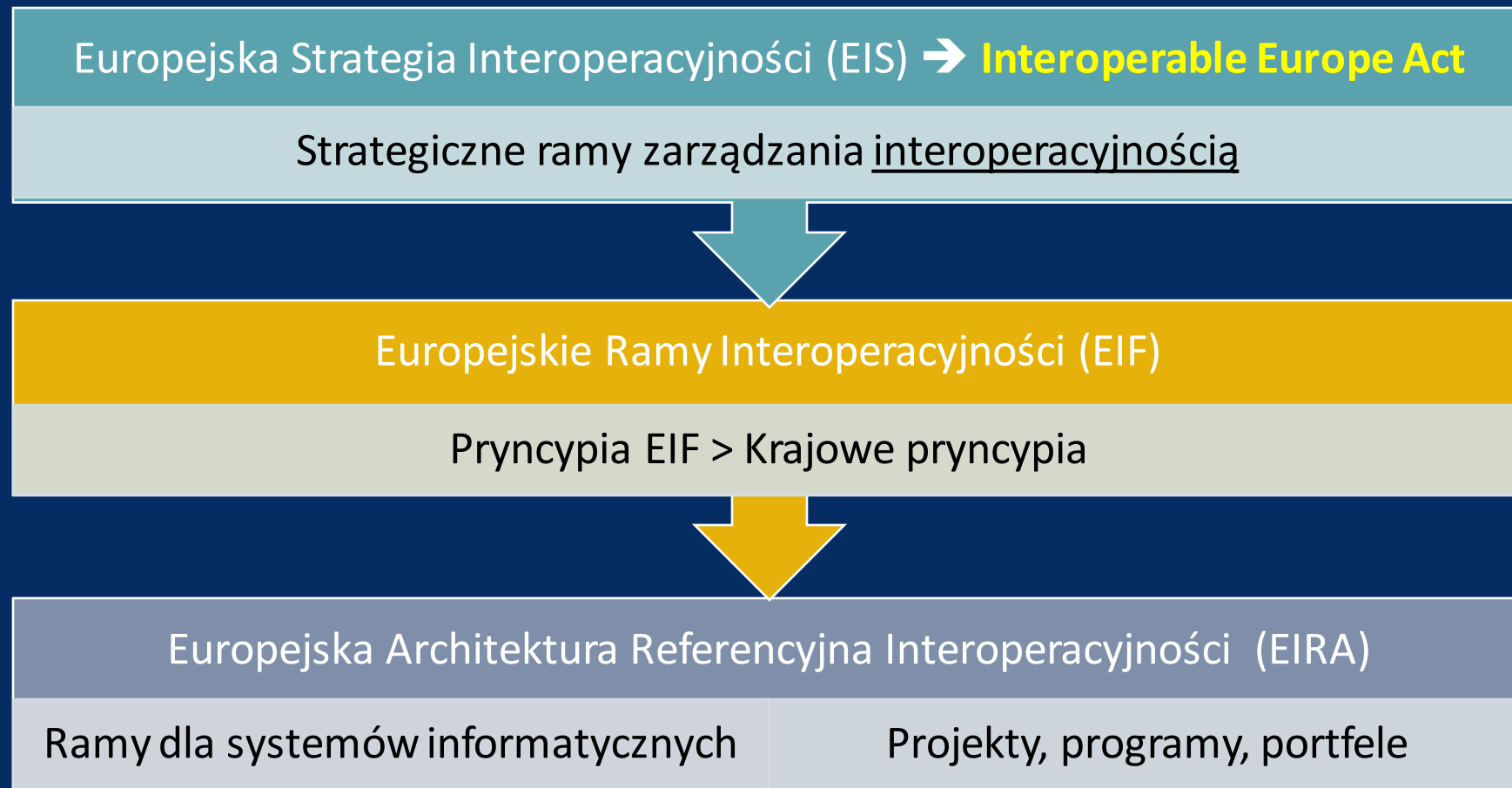

Europejskie Ramy Interoperacyjności (EIF)

- Europejskie ramy interoperacyjności EIF stanowią wspólnie uzgodnione podejście do świadczenia **interoperacyjnych** europejskich usług użyteczności publicznej
- EIF obejmuje w szczególności:
 - 4 warstwowy model interoperacyjności (architektura EIRA)
 - 12 pryncypiów interoperacyjności
 - 47 rekomendacji (do poszczególnych pryncypiów)
 - Model konceptualny zintegrowanej e-usługi publicznej
- **EIF będzie odgrywać kluczową rolę w planowanym Rozporządzeniu UE ws. Interoperacyjnej Europy (Interoperable Europe Act)**
- Ostatnia wersja EIF (z 2017 roku): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0134>

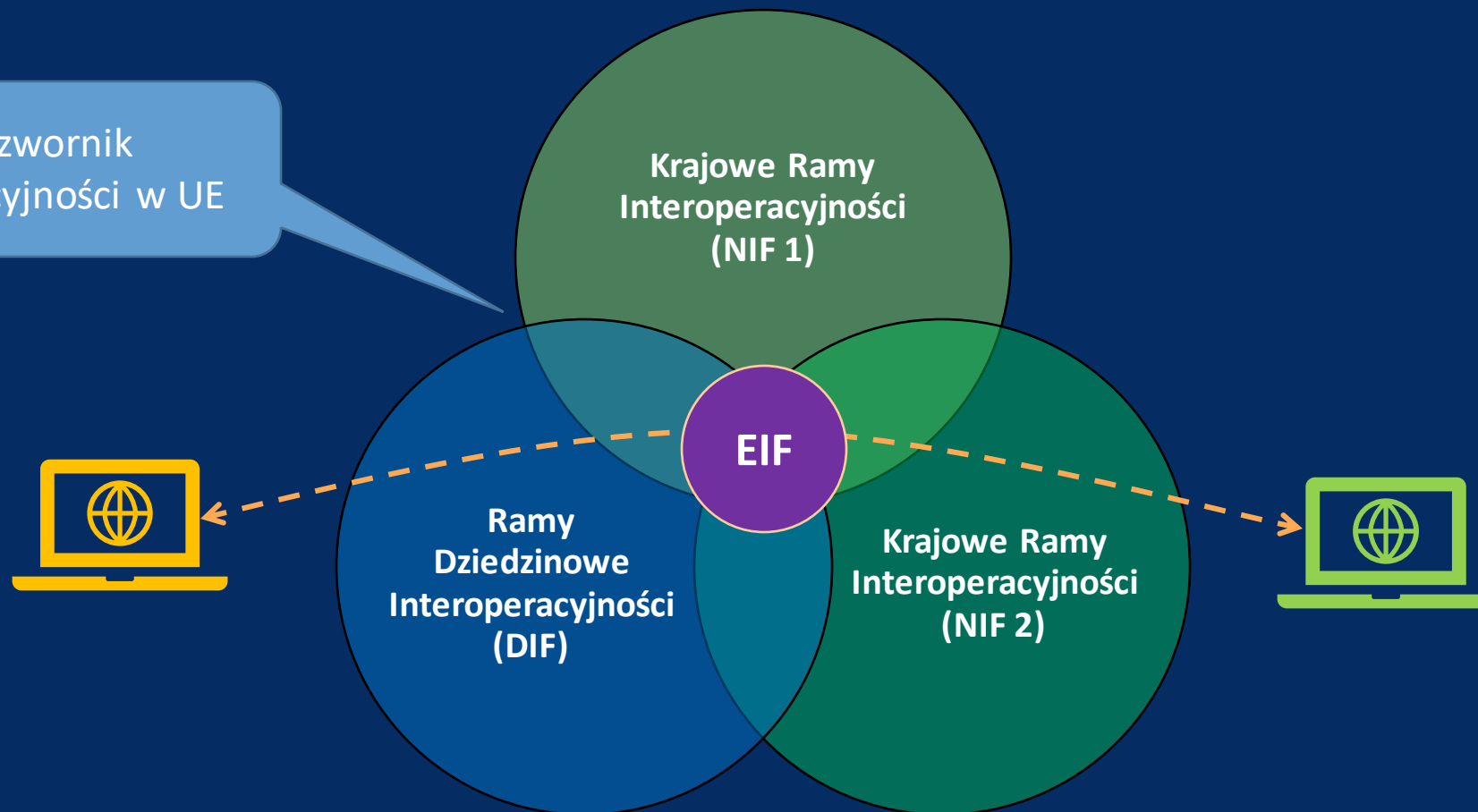
Pryncypia architektoniczne w UE

EIF a krajowe i dziedzinowe ramy interoperacyjności

EIF to zwornik
interoperacyjności w UE

12 Pryncypiów EIF (1)

1: Pomocniczość i proporcjonalność

2: Otwartość

3: Przejrzystość

4: Ponowne wykorzystanie

5: Neutralność technologiczna i możliwość przenoszenia danych

6: Zorientowanie na potrzeby użytkownika

7: Włączanie i dostępność

8: Bezpieczeństwo i prywatność

9: Wielojęzyczność

10: Uproszczenie administracyjne

11: Ochrona informacji

12: Ocena skuteczności i wydajności

12 Pryncypiów EIF (2)

Nr	Opis pryncypiów
1	zasada fundamentalna określająca kontekst działań UE w zakresie interoperacyjności
2–5	główne zasady interoperacyjności
6–9	zasady związane z ogólnymi potrzebami i oczekiwaniami użytkowników
10–12	zasady stanowiące fundament współpracy między administracjami publicznymi

Zostały one zmapowane na **pryncypia AIP**
(Uchwała KRMC z dn. 25 listopada 2020 r)

Pryncypia AIP a Pryncypia EIF

AIP-P-01

Pomocniczość i
proporcjonalność

AIP-P-02

Otwartość

AIP-P-03

Przejrzystość

AIP-P-04

Ponowne
wykorzystanie

AIP-P-05

Neutralność
technologiczna i
przystosowalność

AIP-P-06

Zorientowanie na
potrzeby
użytkownika

AIP-P-07

Włączenie i
dostępność

AIP-P-08

Bezpieczeństwo i
prywatność

AIP-P-09

Wielojęzyczność

AIP-P-10

Uproszczenie
administracyjne

AIP-P-11

Ochrona
informacji

AIP-P-12

Skuteczność,
wydajność i
optymalność

Pomocniczość i proporcjonalność (AIP 1)

Zasada
fundamentalna

- Wszelkie działania informatyzacyjne powinny być podejmowane przez organy **na jak najniższym szczeblu, jeżeli nie obniży to efektywności tych działań.**
- Centralizację rozwiązań teleinformatycznych należy ograniczyć do obszarów, gdzie jest to niezbędne i ekonomicznie zasadne
- Wdrażanie rozwiązań centralnych i współdzielonych wymaga analizy zasadności i poszanowania autonomii urzędów i instytucji w realizacji ich zadań wobec obywatela.
- Centralizacja rozwiązań ma zatem sens wtedy, gdy takie rozwiązanie jest globalnie wykonalne, celowe i opłacalne i oczywiście zgodne z logiką interwencji UE

Otwartość (AIP 2) i Przejrzystość (AIP 3)

- Otwartość (EIF 2)

Rozwiązania teleinformatycznej administracji publicznej muszą być w najszerszym możliwym zakresie **oparte na otwartych specyfikacjach, formatach wymiany danych i standardach**, a w innych wypadkach na powszechnie uznanych dobrych praktykach branżowych.

- Przejrzystość (EIF 3)

Rozwiązania e-administracji należy tworzyć w sposób zapewniający przejrzystość procesów i reguł administracyjnych, przepływu danych i podejmowanych decyzji.

AIP 2 AIP 3 w praktyce

- Zasada **otwartości** w praktyce oznacza, że tworząc system należy:
 - zapewnić równe szanse dla rozwiązań opartych o **otwarte oprogramowanie**. Zawsze należy brać pod uwagę całkowity koszt korzystania z rozwiązania.
 - przyznawać pierwszeństwo rozwiązaniom opartym o otwarte specyfikacje, uwzględniając zaspokojenie potrzeb funkcjonalnych, ostateczny kształt rozwiązania, powszechność występowania na rynku oraz innowacyjność
- Zasada **przejrzystości** w praktyce oznacza, że:
 - systemy teleinformatyczne muszą mieć publicznie dostępne informacje o realizowanych modelach procesów i standardach interfejsów
 - Każdy nowotworzony system teleinformatyczny powinien być przystosowany do automatycznej obsługi zapytań o przetwarzanie danych osobowych obywateli
 - *Każdy portal internetowy oraz system udostępniający e-usługi powinien zostać dostosowany do platformy monitoringu portali i usług utrzymywanej przez Ministra Cyfryzacji*

Ponowne wykorzystanie (AIP 4) Neutralność technologiczna (AIP 5)

- Ponowne Wykorzystanie (EIF 4)

Rozwiązania teleinformatyczne tworzone przez administrację publiczną powinny być **projektowane z założeniem reużywalności danych, komponentów, dokumentacji, doświadczeń, standardów i modeli.**

- Neutralność technologiczna, przystosowalność i możliwość przenoszenia danych (EIF 5)

Systemy teleinformatyczne należy projektować w sposób **minimalizujący ryzyko zachowań monopolistycznych ze strony dostawców** (vendor lock-in) oraz zapewniający zachowanie zasad pełnej konkurencyjności.

Każda technologia użyta w jakimś systemie już nie jest neutralna z punktu widzenia innych technologii

Zorientowanie na potrzeby użytkownika (AIP 6)

Zasady dot.
użytkowników

- Zorientowanie na potrzeby użytkownika (EIF 6)

- Pod pojęciem użytkownika usług administracji publicznej należy rozumieć zarówno obywateli (osoby fizyczne), przedsiębiorców, jak i inne organy administracji mających do nich dostęp i z nich korzystających.
- Potrzeby użytkownika są determinantą tego z jakich usług użyteczności publicznej chce on korzystać, które będą mu oferowane i w jaki sposób.

Włączenie i dostępność (AIP 7)

Zasady dot.
użytkowników

• Włączenie i dostępność (EIF 7)

- Rozwiązania e-administracji **muszą być w największym możliwym stopniu dostępne dla grup odbiorców których dotyczą.**
- **Włączenie** - umożliwienie wszystkim użytkownikom pełnego korzystania z osiągnięć jakie niosą za sobą nowe technologie w zakresie dostępu do usług użyteczności publicznej, bez względu na różnego rodzaju ograniczenia (projektowanie uniwersalne)
- **Dostępność** - zapewnia ludziom z wszelkiego rodzaju niepełnosprawnościami, osobom starszym możliwość korzystania z usług administracji publicznej, na takim poziomie na jakim korzystać mogą osoby zdrowe/pozostałe..

Bezpieczeństwo i prywatność (AIP 8), Wielojęzyczność (AIP 9)

- Bezpieczeństwo i prywatność (EIF 8)

Dobór technicznych i organizacyjnych środków bezpieczeństwa musi wynikać z obowiązujących przepisów prawa i wymagań biznesowych, w szczególności oczekiwanego poziomu niezawodności, integralności i poufności danych i systemów.

- Wielojęzyczność (EIF 9)

Rozwiązania teleinformatyczne muszą przewidywać możliwość wielojęzycznej komunikacji z użytkownikiem i obywatelem. W związku ze swobodą przepływu osób, użytkownikami systemów e-administracji mogą być/są osoby obcojęzyczne

Uproszczenie administracyjne (AIP 10)

- Uproszczenie administracyjne (EIF 10)

- Cyfryzacja jako narzędzie poprawy realizacji zadań państwa wobec obywateli musi koncentrować się na efektywności obsługi spraw z perspektywy obywatela.
- W miarę rozwoju możliwość technicznych należy eliminować zbędne i nadmiarowe procedury, dokumenty, a niektórych przypadkach również zmniejszać złożoność organizacyjną instytucji.
- Zarządzanie usługą musi opierać się o zdefiniowany cykl życia usługi z okresową weryfikacją potrzeby i ocenę jej wartości publicznej (public value).

Ochrona informacji (AIP 11) Skuteczność, wydajność i optymalność (AIP 12)

- Ochrona informacji (EIF 11)

Dobór technicznych i organizacyjnych środków bezpieczeństwa musi wynikać z wymagań biznesowych, w szczególności oczekiwanego poziomu ciągłości działania i niezaprzeczalności zapisów.

- Skuteczność, wydajność i optymalność (EIF 12)

Tworzone rozwiązania techniczne administracji publicznej muszą służyć podnoszeniu efektywności administracji jako całości i zapewniać racjonalne wydatkowanie pieniędzy publicznych.

- W ocenie efektywności kluczowymi czynnikami są:

- skuteczność obsługi potrzeb obywateli,
- bezpieczeństwo,
- koszty realizacji zadań państwa,
- koszty ponoszone przez użytkowników.

Interoperable Europe Act (IEA)

- Projekt Rozporządzenia przyjęty i opublikowany przez Komisję Europejską w XII 2022 roku a 14 XI 2023 przyjęto ustalony tekst:
 - Pełna nazwa: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające środki na rzecz zapewnienia wysokiego poziomu interoperacyjności sektora publicznego w całej Unii (akt w sprawie Interoperacyjnej Europy);
 - **Cel regulacji**: „wzmocnienie interoperacyjności sektora publicznego w UE”;
 - Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0720&from=EN>
- **Szczególna rola przewidziana jest dla EIF, które będą rozszerzone i aktualizowane i będą obligatoryjnie obowiązywać wszystkie kraje UE**

Dziękuję za uwagę!

Kontakt: studium.aip@nask.pl

Strona: <https://www.gov.pl/web/ia/studium-aip>